

**ΒΑΡΑΘΡΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΩΝΙΩΝ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ:
"ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΚΙ", "ΞΕΡΑΚΟΛΑΓΚΟΥΦΟ Ι", "ΞΕΡΑΚΟΛΑΓΚΟΥΦΟ ΙΙ",
"ΡΙΚΟΜΑΣΧΑΛΟ", "ΠΥΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤΕΝΟΥ ΛΑΓΓΟΥ", "ΤΟ ΛΑΚΚΙ ΤΟΥ ΚΟΝΤΑΡΗ"
ΚΑΙ "ΣΑΡΝΙΤΣΟΛΑΚΙ"**

Από τον
ΚΑΛΟΥΣΤ ΠΑΡΑΓΚΑΜΙΑΝ

Αυτό το άρθρο αποτελεί το πρώτο μιας σειράς που θα αφορά τις Γωνιές. Προσπαθώντας να εξαντλήσουμε τις πληροφορίες που έχουμε για βάραθρα της περιοχής, στην πρώτη ομάδα άρθρων η προσέγγιση θα γίνει σε επίπεδο περιγραφής τους. Παράλληλα καθώς συγκεντρώνονται στοιχεία σχετικό με την βιολογία, παλαιοντολογία και γεωλογία θα γίνει δυνατό να παρουσιάσουμε στο μέλλον μια συνθετική εργασία με τους παραπάνω τομείς. Μέχρι στιγμής έχουν εξερευνηθεί από σπηλαιολόγους του τμήματος Κρήτης περίπου 20 βάραθρα στην περιοχή ενώ υπάρχουν πληροφορίες για περισσότερα. Από αυτά έχουν χαρτογραφηθεί πλήρως επτά, τα οποία παρουσιάζουμε εδώ. Στις εξερευνησεις αυτές μετείχαν εκτός του γράφοντα οι κύριοι Γιάννης Νάθενας και Σταύρος Πατραμόνης. Θερμές ευχαριστίες θα θέλαμε να εκφράσουμε στον κ. Μανώλη Νάθενο παλιό βοσκό και καλό γνώστη της περιοχής, που απετέλεσε και την βασική πηγή πληροφοριών μας. Επίσης ευχαριστούμε πολύ την ενθουσιώδη κυρία Ελένη Νάθενα για την θερμή φιλοξένια που μας παρέχει μαζί με τον συζυγό της στην διάρκεια των αποστολών μας.

Η περιοχή: Οι Γωνιές της επαρχίας Μαλεβιζίου Κρήτης βρίσκονται στην βορειοανατολική πλευρά του Ψηλορείτη σε υψόμετρο περίπου 650 μ. Όλη η περιοχή είναι έντονα καρστοποιημένη. Κοθώς η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η κτηνοτροφία, οι εκτάσεις γύρω από τις Γωνιές αποτελούν στην πλειοψηφία τους ιδιωτικούς βοσκότοπους. Οι βοσκοί χρησιμοποιούν τοπώνυμα για να χαρακτηρίσουν μικρές σχετικά περιοχές. Τα τόπωνυμα αυτά, μας ήταν πολύ χρήσιμα γιατί προσδιορίζουν μια έκταση που αποτελεί ένα πολύ μικρό τμήμα μιας ομοιόμορφα ανάγλυφης περιοχής.

Τα βάραθρα:

1. Βάραθρο "Σημαντηράκι"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 27.05.1989 από τον Γιάννη Νάθενα και τον γράφοντα. Το Σημαντηράκι είναι γνωστό στους κατοίκους από πολύ παλιά γιατί αποτελούσε το χώρο που πετούσαν (κάτι που συμβαίνει ακόμα και σήμερα) τα τραυματισμένα, γέρικα ή

*Seven potholes at Gonies, Malevizion, Crete
by K. Paragamian*

ΒΑΡΑΘΡΟ "ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΚΙ"
ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

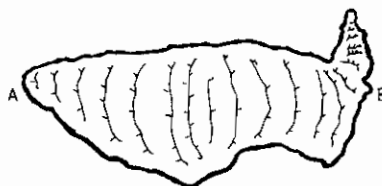
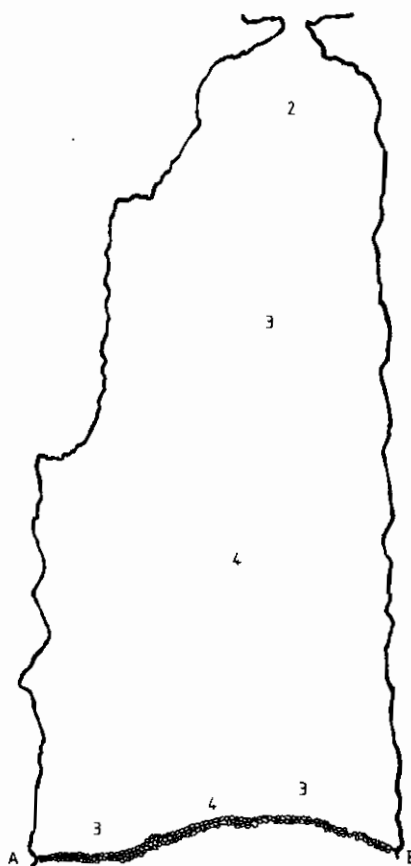
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΜΗΣ: Β → Ν

ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ Κ.Παρασχαμάν, Ι.Νάθενας
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ : Κ.Παρασχαμάν © 1989

0 1 2 3 4 5 μ
κλίμακα

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΠΕΤΡΕΣ
- ΚΛΙΣΗ ΔΑΠΕΔΟΥ
- 5 ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΙΧΩΜΑΤΩΝ (μ)

νεκρά ζώα τους. Η ονομασία του δόθηκε γιατί αντηχούσε όταν πετούσαν κότι μέσα, γεγονός που οφείλεται στο σχήμα του. Πράγματι το σχήμα του μοιάζει με κομπόνα και γι' αυτό τέτοιος μορφολογίας βάραθρα τα ονομάζουν "καμπαθούρες".

Προσπέλαση: Βρίσκεται σε απόσταση 150 μ. δεξιά του 1,6 χλμ. του δρόμου που οδηγεί στα ραντάρ, βόρεια των Γωνιών. Η είσοδος του βρίσκεται 20 μ. δεξιά της λογκοδιός σε υψόμετρο περίπου 650 μ. Η περιοχή ονομάζεται Κάλυβος.

Περιγραφή: Το βάραθρο έχει διανοιχθεί σε διάκλαση διεύθυνσης Β - Ν. Η είσοδος του έχει διαστάσεις 1 x 0,8 μ. Έχει μέγιστο βάθος 26 μ. Προχωρώντας προς τον πυθμένα διευρύνεται ομαλό από 2 x 5 μ. σε 4 x 11 μ. Στον πυθμένα υπάρχει πλήθος πετρών και κόκκαλα από ζώα που κατά καιρούς έχουν πεταχτεί εκεί. Τα τοιχώματα είναι μαύρα από φωτιά - στην προσπάθειά τους να δουν το βάραθρο διάφοροι περαστικοί, έρριχναν φλεγόμενους θάμνους - και από την σήψη εκατοντάδων ζώων. Το περιβάλλον είναι ιδιόιτερα μολυμομένο.

2. Βάραθρο "Ξεροκολάγκουφο I"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 27.05.1989 από τον Γιάννη Νάθενα και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Βρίσκεται σε απόσταση 70 μ. αριστερά του 2ου χλμ. του δρόμου που οδηγεί στα ραντάρ, βόρειο των Γωνιών. Η είσοδος του βρίσκεται 10 μ. δεξιά της ανηφορικής λαγκαδιάς, σε υψόμετρο περίπου 700 μ. και σε απόσταση περίπου 400 μ. βόρεια του προηγούμενου βάραθρου. Η περιοχή ονομάζεται Ξερακολάγκουφο.

Περιγραφή: Πρόκειται για ένα μικρό βάραθρο. Έχει συνολικό βάθος 7,5 μ. Η διατομή του είναι σχεδόν κυκλική (με διάμετρο 3 μ.) μέχρι τα 5 μ. όπου υπάρχει ένα πατάρι. Τα υπόλοιπα 2,5 μ. έχουν μέσο φάρδος 0,8 μ.

3. Βάραθρο "Ξερακολάγκουφο II"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 28.05.1989 από τον Γιάννη Νάθενα και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Βρίσκεται σε απόσταση 15 μ. νότια του προηγούμενου βάραθρου.

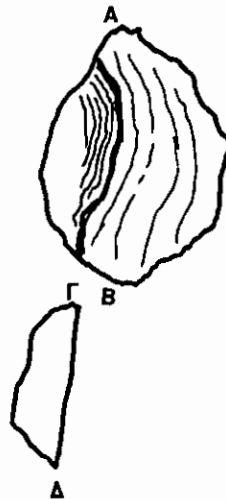
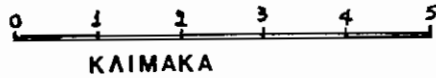
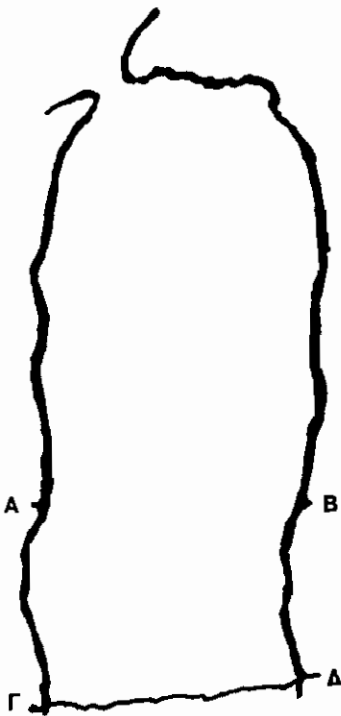
Περιγραφή: Έχει διανοιχθεί σε διάκλαση διεύθυνσης ΒΑ προς ΝΔ. Έχει συνολικό βάθος 28 μ. Η απόσταση των τοιχωμάτων του είναι μικρή με μέγιστο 3 μ. και ελάχιστο 0,3 μ. Έχει τέσσερεις ευδιάκριτους θαλάμους. Ο πρώτος είναι η περιοχή της εισόδου, μια κάθετη κατάβαση 3,5 μ., που προχωρά για 4 μ. Στο σημείο αυτό τα τοιχώματα και μια ξερολιθιά φτιάχνουν μια στενή τριγωνική δίοδο προς το δεύτερο θάλαμο. Αυτός έχει μέσες διαστάσεις 10 x 10 x 1 μ. (μήκος x ύψος x πλάτος). Η οροφή του είναι ψηλότερα του επιπέδου της εισόδου. Από εδώ και σε ολόκληρο τον τρίτο θάλαμο τα τοιχωματικά σταλαγμιτικά έχουν μετατραπεί σε ασβεσίτη. Το πέρασμα για τον τρίτο θάλαμο είναι μια σχισμή με μήκος 1,5 μ. και φάρδος 30 εκ. Οι μέσες διαστάσεις του τρίτου θαλάμου είναι 8 x 14 x 2. Το δάπεδο του είναι κατηφορικό με κλίση 50%. Στο σημείο κάτω από την δεύτερη δίοδο βρέθηκαν απολιθωμένα κόκκαλα από ελάφι. Ήταν σπασμένα από πέτρες που πετάχτηκαν εκεί στο παρελθόν. Ένα τμήμα κέρατου παραδόθηκε για προσδιορισμό στο Γεωλογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μια πολύ στενή δίοδος (διάμετρος 20 εκ.)

Βάραθρο Ξερακολάχκουφο Ι.

ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ

ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ : Κ.ΠΑΡΑΓΚΑΜΙΑΝ, Ι.ΝΑΘΕΝΑΣ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ : Κ.ΠΑΡΑΓΚΑΜΙΑΝ © 1989

ΤΟΜΗ: N→B

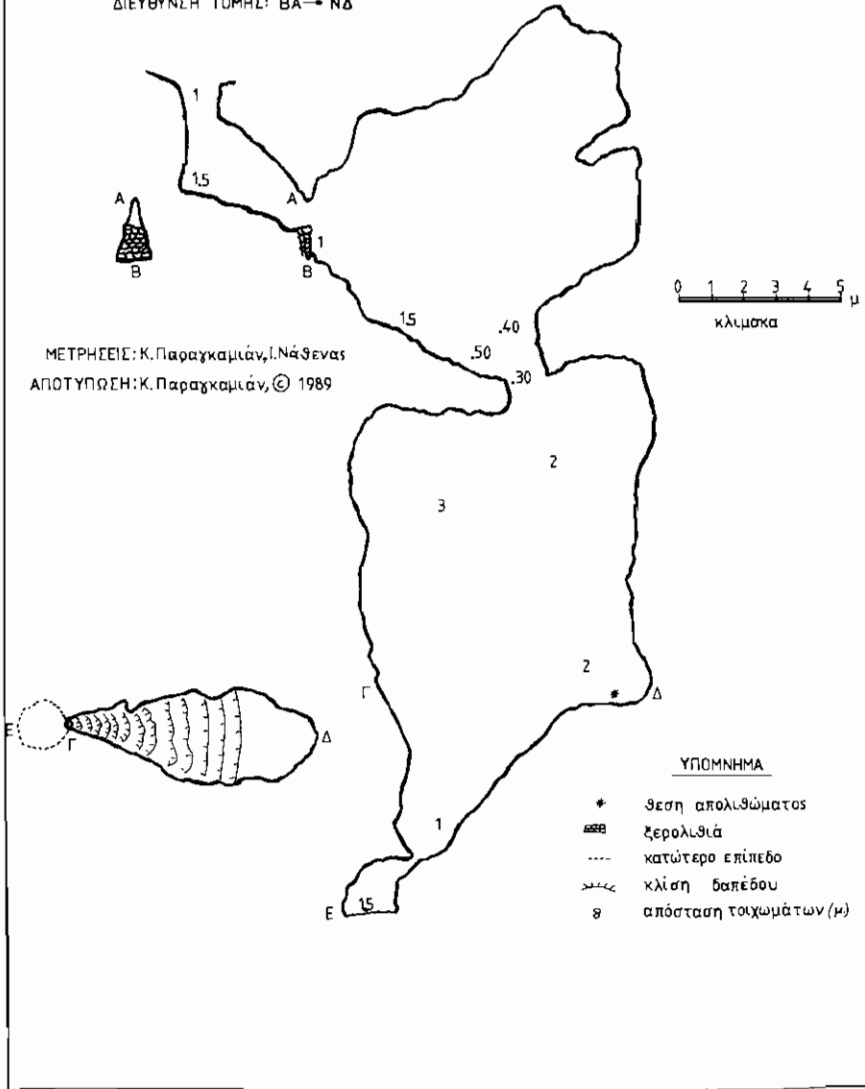

Τ.Τ. Κρήτης

ΒΑΡΑΦΡΟ ΞΕΡΑΚΟΛΑΓΚΟΥ Ο II

ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

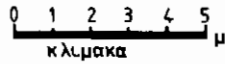
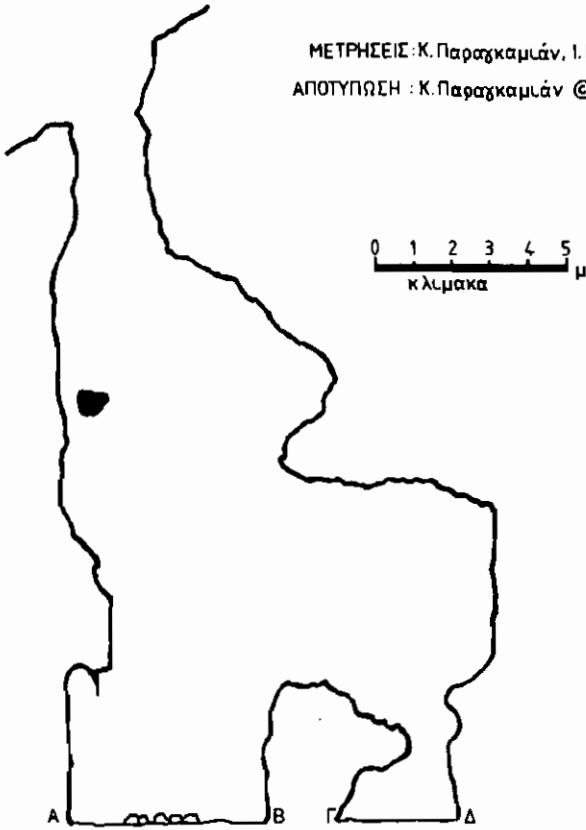
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΜΗΣ: ΒΑ → ΝΔ

ΒΑΡΑΘΡΟ ΡΙΚΟΜΑΣΧΑΛΟΥ
ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

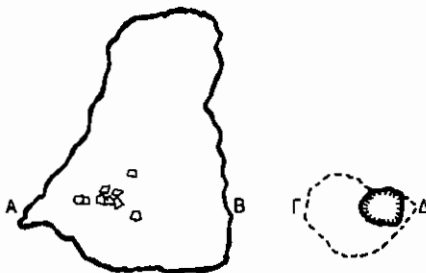
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΜΗΣ: Β→Ν

ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: Κ. Παρασκαμιάν, Ι. Νάθνας
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: Κ. Παρασκαμιάν © 1989

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

● ○ Πέτρες

οδηγεί στον τελευταίο θάλαμο. Για να περάσουμε χρειάστηκε να την διευρύνουμε λίγο. Ο τελευταίος θάλαμος είναι πολύ μικρός με διαστάσεις 2 x 1,5 x 1,5 μ. Το έδαφος είναι οριζόντιο και αργιλώδες. Την βροχερή περίοδο γεμίζει νερό.

4. Βάραθρο "Ρικομάσχαλου"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 11.06.1989 από τον Γιάννη Νάθενα και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Βρίσκεται ανατολικά των Γωνιών σε υψόμετρο 720 μ. Από την γέφυρα που απέχει περίπου 1 χλμ. από τις Γωνιές στο δρόμο προς Ηράκλειο και μετά από ανηφορική πορεία 20' προς Β φτάνουμε στην περιοχή Ρικομάσχαλο, στο κέντρο της οποίας βρίσκεται το βάραθρο. Ένας μεγάλος βράχος, που είναι η βόρεια πλευρά της εισόδου, είναι χαρακτηριστικός.

Περιγραφή: Έχει διανοιχθεί σε διάκλαση με διεύθυνση Β προς Ν. Η είσοδος είναι σχεδόν κυκλική με διάμετρο 2 μ. Το βάθος του είναι 18,5 μ. Ο πυθμένας είναι αργιλώδης και οριζόντιος. Αποτελείται από δύο τμήματα διαστάσεων 6,5 x 4,5 μ. και 2 x 3 μ. αντίστοιχα.

5. Βάραθρο "Πόρος του Στενού Λαγγού"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 25.11.1989 από τον Σταύρο Πατραμάνη και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Ο πόρος του στενού Λαγγού βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή στο 5ο χλμ. του δρόμου που οδηγεί στις εγκαταστάσεις του Ο.Τ.Ε., 600 μ. πριν από αυτόν στα δεξιά του δρόμου, νότια από τις Γωνιές. Η ευρύτερη περιοχή ονομάζεται "Του Κορώνη".

Περιγραφή: Το βάραθρο έχει διανοιχθεί σε διάκλαση διεύθυνσης ΝΑ προς ΒΔ. Με την διάνοιξη του δρόμου αφαιρέθηκε το ΒΔ τμήμα της εισόδου. Έχει συνολικό βάθος 22 μ. Το πλάτος του κυμαίνεται από 1 έως 4 μ. Το μήκος του πρώτου θαλάμου είναι 10 μ. ενώ του πυθμένα 3 μ.

6. Σπηλαιοβάραθρο "Το Λακκί του Κονταρή"

Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 25.11.1989 από τους Γιάννη Νάθενα, Σταύρο Πατραμάνη και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Βρίσκεται στην περιοχή Αντιχτή (του) Ν των Γωνιών. Απέχει 300 μ. ΝΑ του 7ου χλμ. του αγροτικού δρόμου προς τα ραντάρ στις παρυφές της λαγκαδιάς.

Περιγραφή: Η είσοδος του έχει διαστάσεις 3,5 x 1,5 μέτρα. Μετά από απότομη κατάβαση 7 μ. υπάρχει μία αίθουσα 7 x 20 μ. Περιμετρικά η απόσταση ως την οροφή είναι μικρή (έως 0,8 μ). Η μεγαλύτερη απόσταση δαπέδου - οροφής βρίσκεται σε απόσταση 6 μ. από το Β άκρο του. Σ' αυτό το σημείο υπάρχει διευρυμένη διάκλαση με διεύθυνση κάθετη προς τον μεγάλο άξονα ανάπτυξης του σπηλαίου. Έχει διαστάσεις 8 x 10 μ. (μήκος x ύψος).

7. Βάραθρο "Σαρνιτσολάκι"

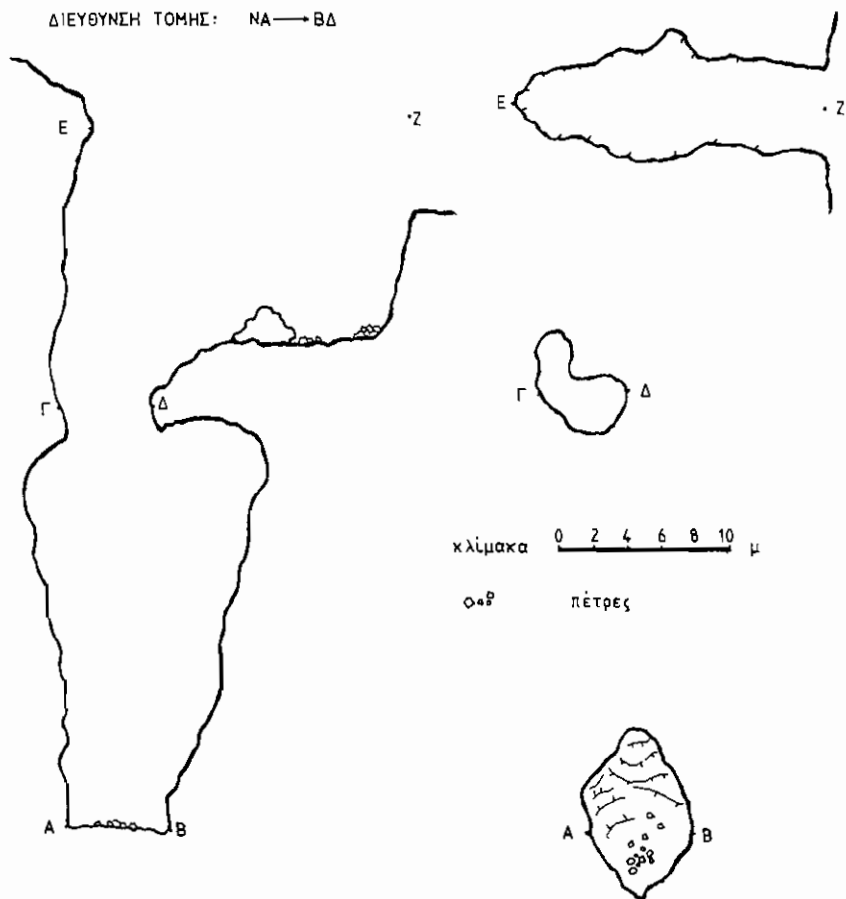
Εξερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε στις 25.11.1989 από τους Γιάννη Νάθενα, Σταύρο Πατραμάνη και τον γράφοντα.

Προσπέλαση: Βρίσκεται σε απόσταση 700 περίπου μ. ΝΑ του προηγούμενου. Η μικρή είσοδος του βρίσκεται στο Ν χείλος της πόλλης που υπάρχει εκεί. Σ' αυτό στραγγίζουν τα νερά της πόλλης

ΒΑΡΑΘΡΟ: "Πόρος του στενού Λαχού"

ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΜΗΣ: ΝΑ → ΒΔ

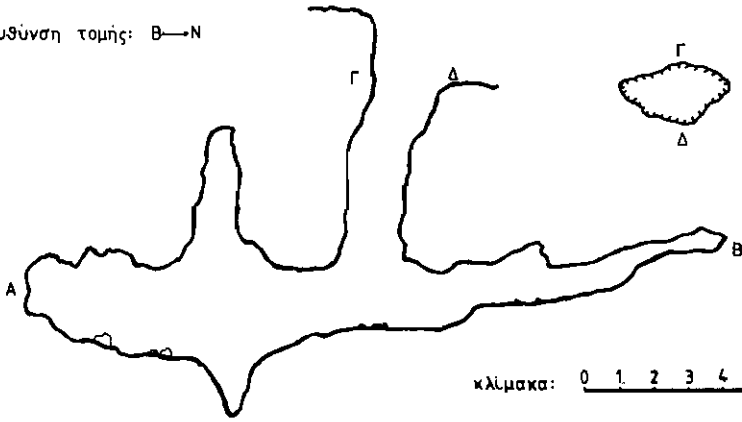
ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: Κ. Παρασκαμιάν, Σ. Πατραμάνης

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: Κ. Παρασκαμιάν © 1999

ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΘΡΟ: Το λακκί του Κονταρή

ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Διευθύνση τομής: Β→Ν

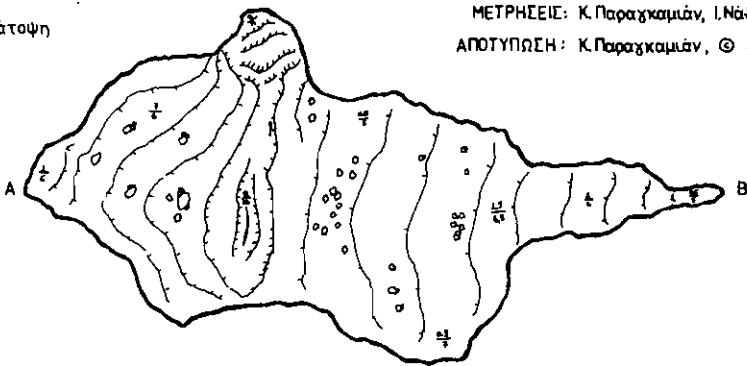
κλίμακα: 0 1 2 3 4 5 μ

- κλίση εδάφους
- πέτρες
- ύψος αροφής/απ. είσοδο (m)

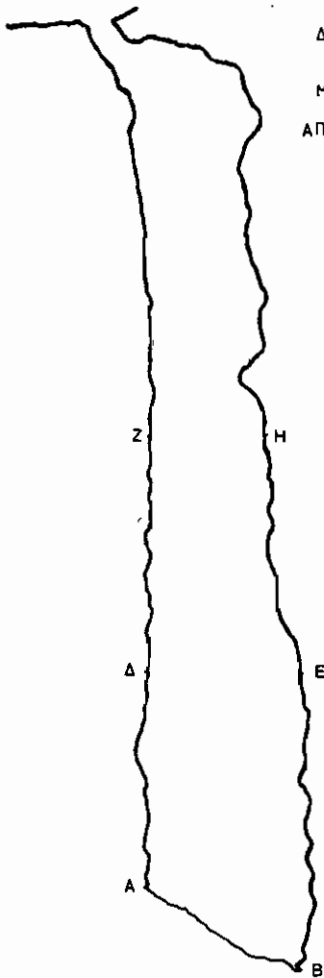
ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: Κ. Παραγκαμιάν, Ι. Νάδενας

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: Κ. Παραγκαμιάν, © 1989

Κάτοψη

ΒΑΡΑΘΡΟ ΣΑΡΝΙΤΣΟΛΑΚΙ. ΓΩΝΙΕΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΜΗΣ: Β→Ν

ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: Κ. Παραγκαμιάν, Ι. Νάθενας

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: Κ. Παραγκαμιάν. © 1981

κλίμακα: 0 1 2 3 4 5 μ

(σαρνίτσι = συλλεκτήρας νερού).

Περιγραφή: Η είσοδος του βαρόθρου έχει διαστάσεις 0,8 x 0,6 μ. Όταν το επισκευτήκαμε ήταν φραγμένη με πέτρα την οποία βάλουμε στην θέση της αργότερα. Έχει βάθος 28 μ. και μοιάζει με σωλήνα που διευρύνεται λίγο προς τον πυθμένα.

ABSTRACT

This article is the first of a series that concern the caves and potholes of the Gonies district (Dept. Malevizion, Crete). The limestones that constitute the area are highly karstified so potholes (mainly) are numerous. In order to exhaust all our information about them we will present their descriptions at first. In parallel as our knowledge about their cave fauna increases and important fossils are discovered we will be able to present them separately in the future.

Here we provide the descriptions of 7 potholes:

1. "*Simantiraki*": A bell like pothole 26 m deep. Bottom dimensions: 4 x 11 m. It is situated in Kalyvos locality, about 2 km northern of Gonies village. The altitude is 650 m.

2. "*Xeracolagoufo I*": A small pothole (7.5 m deep), cylindrical, 3 m in diameter. It is situated in Xeracolagoufo locality, 400 m northern from the first. The altitude is 700 m.

3. "*Xeracolagoufo II*": Total depth 28 m (one pitch of 10 m). It has four chambers with dimensions (L x H x W) 4 x 4 x 1.5, 10 x 11 x 1.5, 8 x 14 x 2 and 1.5 x 1.5 x 1.5 m respectively. It is situated 15 m southern from the previous one.

4. "*Ricomaschalo*": A 18.5 m deep pothole. It is situated in Ricomaschalo locality eastern of Gonies. The altitude is 720 m.

5. "*Poros tou Stenou Laggou*": It is situated in Koroni locality 5 km southern of Gonies. The total depth is 22 m.

6. "*To Lakki tou Kondari*": It is situated in Antichti locality 7 km southern of Gonies. After a 7 m pitch there is a chamber with diameters 7 and 20 m.

7. "*Sarnitsolaki*": It is situated in Koroni locality 700 m SE of the previous at the edge of a polge. The total depth is 28 m.